

KLIMATÝDEN NA PRÁVNICKÉ FAKULTĚ UK

Veronika Radová

V týdnu od 11. do 15. listopadu tohoto roku proběhl na Právnické fakultě UK Klimatýden, akce vnašející téma klimatické změny výrazněji do prostor fakulty, a tím i do diskuzí probíhajících na její půdě. Akci pořádal studentský spolek Mater Nostra, a to pod záštitou tamní katedry práva životního prostředí a za podpory vedení fakulty a European Climate Pact.

Jádro programu tvořily početné diskuze a přednášky zaměřující se na různé aspekty související s klimatickou změnou a jejím řešením, ovšem po celý týden byly doplněny doprovodným programem, který měl za cíl studentům fakulty tento komplexní problém přiblížit i méně formálními cestami. Organizátoři zároveň zajistili výraznou vizuální přítomnost tématu v prostorách fakulty, neboť po jejich chodbách rozmístili výstavy přibližující příčiny, projevy a řešení změny klimatu a infografiky demonstrující její vývoj. Vstupnímu atriu fakulty pak vévodily tzv. warming stripes, tedy vizualizace zvyšujících se průměrných globálních teplot.

Na zahájení Klimatýdne pronesli úvodním slovo zástupkyně spolku Mater Nostra Veronika Radová, proděkanka pro rozvoj fakulty doktorka Honusková a vedoucího katedry práva životního prostředí pan docent Stejskal. Poté následovala debata nazvaná Ženy, klima a právo moderovaná Veronikou Královou, kde Anna Šabatová, Hana Müllerová, Denisa Skládalová a Romana Jungwirth Březovská diskutovaly, jakými způsoby změna klimatu více dopadá na ženy, ale také jakou roli by měly hrát v jejím řešení a jakým překážkám ve společnosti stále čelí. Den poté uzavřelo promítání dokumentu Po nás potopa, který se věnuje vyhlídkám mladé generace na život ve světě změněného klimatu a jeho projevy v podmínkách střední Evropy.

Druhý den proběhl v atriu fakulty veletrh prací v environmentálním a neziskovém sektoru, kde se studenti mohli seznámit s pracovními možnostmi, které se jim v této oblasti nabízí. Možnosti uplatnění zde prezentovali například Agentura ochrany přírody a krajiny, Amnesty International či Ministerstvo životního prostředí. Poté následovala diskuze na téma klimatické litigace moderovaná Davidem Chytilým, letošním nositelem Ceny Josefa Vavrouška v kategorii nejlepší diplomová práce z oblasti ochrany životního prostředí, která nejprve přiblížila samotný fenomén klimatické litigace a následně se věnovala jeho významu a vývoji. Diskuze se zúčastnili Martina Franková z katedry práva životního prostředí, Eva Balounová z Centra pro klimatické právo a udržitelnost AV ČR a Vincenc Bouček advokát zastupující spolek Klimatická žaloba, který do diskuze přinesl perspektivu prvního případu české klimatické litigace. Den poté uzavřela debata Zelený samet, kde o souvislostech mezi pádem komunistického režimu a stavem životního

prostředí diskutovali profesor Bedřich Moldan, historička Doubravka Olšáková a Jan Šícha, který na podzim roku 1989 organizoval protesty v Ústí nad Labem. Diskutující za moderace Matěje Moravanského, klimatického reportéra Deníku Referendum, přiblížili dezolátní stav přírody před revolucí, který zdůrazňoval rozpor mezi oficiálními informacemi a realitou a spoluvytvářel tak společenský tlak na změnu. Na závěr se debata překlenula přes, dalo by se říct nepříznivý vývoj politického přístupu k životnímu prostředí k současnému výhledu environmentální politiky a ji prosazujících stran. Tematicky poté následovalo promítání krátkého pseudodokumentárního filmu Jana Svěráka z roku 1988 Ropáci, který získal koncem 80. let 20. století řadu tuzemských i mezinárodních ocenění, mezi nimiž se skví Studentský Oscar, udělený v červnu 1989 na 16. výročním udílení cen studentských filmů Americkou filmovou akademií. Tato dokumentární mystifikace o novém živočišném druhu v severních Čechách v době reálného socialismu konce 80. let 20. století, kterému vyhovují životní podmínky, které jsou pro člověka smrtelně nebezpečné, předznamenal ekologické změny myšlení tehdejší české společnosti, ovšem pro své již poněkud starší datum vzniku dnešní mladé generaci často není vůbec znám.

Ve středu proběhl panel mladých a občansky aktivních lidí nazvaný Mezi osobní odpovědností a systémovou transformací. Za moderace Ondřeje Šebestíka, který se tématu věnuje v rámci podcastu Českého rozhlasu Podhoubí, diskutovali Petra Paříková, studentka environmentálních studií, Jan Voves, který působí v klimatickém hnutí, a Rozárie Haškovcová věnující se popularizaci tématu udržitelnosti na sociálních sítích. Klíčovým tématem byla snaha velkých hráčů přenést odpovědnost za klimatickou změnu a její řešení na jednotlivce a nedostatečné reflektování hlasů mladých lidí v rozhodování, ač to jsou právě oni, kdo bude žít ve světě ovlivněném klimatickou změnou. Za podpory Zeleného kruhu pak následovala debata věnující se vzniku Klimatického plánu Prahy. Postupný vývoj spolu s politickými a personálními souvislostmi nejprve předestřeli sociologové Karel Čada a Eva M. Hejzlarová. Následně poskytl vzhled do vývoje z pozice aktéra podílejícího se na vzniku plánu Daniel Vondrouš, externí editor dokumentu, a poté paní Tereza Líbová z odboru ochrany životního prostředí MHMP doplnila diskuzi o rozměr následného vývoje, aktuální praxe a také nedostatků, které finální podoba plánu skýtá. Neformálně pak program zakončil klimatický pubquiz, který se věnoval tématu klimatické litigace se zaměřením na latinskou Ameriku, ale také probíhajícímu COP 29.

Čtvrteční program zahájila diskuze na téma perzekuce klimatických aktivistů, ve které vystoupili advokát a politolog Pavel Uhl, mimo jiné dlouhodobě spolupracující s neziskovým sektorem, Martin Skalský, spoluzakladatel environmentálního spolku Arnika, a Eva Balounová, která se tomuto tématu věnuje v rámci

svého akademického působení. Ústředním tématem byl aktuální vývoj přístupu zejména evropských států směřující k omezování politických práv a nastavování tvrdších represivních politik vůči osobám upozorňujícím na zhoršující se stav klimatu a neaktivitu států v této věci. Debatu moderoval Mikoláš Opletal, který je občansky aktivní v klimatickém hnutí. Následující debata pak adresovala klíčové téma řešení změny klimatu – klimatickou spravedlnost. V ní Radek Kubala ze sociálně-ekologické platformy Re-set, Karolína Žáková z katedry práva životního prostředí PF UK a Amálie Vystavělová věnující se ekologickému zemědělství diskutovali potřebu zohledňování potřeb i méně hlasitých skupin společnosti a možné způsoby, jak o změnu usilovat zdola – skrze budování komunit, ale také vnášení povědomí o potřebě změny do institucí, společenského a ekonomického systému, včetně sfér jako jsou zemědělství či průmysl. Na závěr byla diskutována případná rizika „nespravedlivého řešení“ klimatického rozvratu a význam naděje a pozitivního rámování příběhu řešení klimatické změny. Vedle diskuzí proběhl již tradiční piknik v „bazénu“, tedy atriu Právnické fakulty, a večer zakončilo promítání dokumentu *This Changes Everything* světoznámé novinářky Naomi Klein, který se věnuje příčinám změny klimatu vyplývajícím ze současného ekonomického systému a potřebám a zkušenostem komunit čelících fosilním gigantům či dopadům klimatické změny. Následně se zaměřuje na to, co si z těchto příkladů vzdoru můžeme odnést – například význam budování a posilování komunit či vazby a úcty k přírodě a místu, kde žijeme.

V pátek pak Klimatýden uzavřela přednáška Vojtěcha Pecky na téma klimatických dezinformací. Přednáška se věnovala primárně tématům, která autor rozvedl ve své nedávno vyšlé knize *Továrna na lži: výroba klimatických dezinformací*, ale také tomu, jaké to bylo svět klimatických dezinformací objevovat a jak vidí jeho vývoj do budoucna.

Klimatýden byl zatím pilotní snahou studentů přinést téma urgencye klimatické změny v tomto rozsahu na půdu Právnické fakulty. Organizátoři ovšem věří, že tomu tak není naposled, a jsou velmi rádi, že katedra práva životního prostředí i jiné katedry postupně zahrnují toto téma do osnov stávajících předmětů, ale také vypisují nové předměty zaměřené čistě na tento stále urgentnější fenomén. V této souvislosti je třeba uvést, že katedra práva životního prostředí letos na podzim pilotním semestrem zahájila výuku nového povinně volitelného předmětu *Klimatické právo*. Pro úspěšné zmírnění klimatické změny je totiž klíčové, aby byla reflektována právem, a to ve sféře normotvorby, interpretace i aplikace. Právě proto by diskuze o ní neměly chybět na fakultě vzdělávající budoucí generaci právníků.

FESTIVAL CLIMATE WEEK AT THE FACULTY OF LAW, CHARLES UNIVERSITY

Abstract

In the week before the anniversary of the Velvet Revolution, Climate Week took place at the Faculty of Law of Charles University. The event was meant to bring the urgent topic of climate crisis into discussions at an institution that is preparing a new generation of lawyers as law can be a powerful tool of the climate action, but also a significant barrier. The programme consisted primarily of debates and lectures covering different aspects of addressing the climate change. For example, the climate litigation and climate justice, the specific position of women and the importance of their participation in the search for solutions, or climate activism and the unfavourable trend of repression in states of the Global North. Also, a FairJob – a fair of jobs in the environmental and nongovernmental area took place as part of the event as well as screenings of climate documentaries and exhibitions installed on the halls of the Faculty of Law.

Keywords: Festival Climate Week, climate justice, climate litigation, climate activism, climate law

